

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar socialutskottet regeringens proposition 2014/15:127 Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, tre motioner som väckts med anledning av propositionen och två motioner från den allmänna motionstiden 2015/16.

I propositionen föreslår regeringen att ensamstående kvinnor ska ges samma möjlighet till assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård som i dag finns för gifta par, registrerade partner och sambor. En ensamstående kvinna som genomgår en assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård blir barnets enda rättsliga förälder.

Enligt förslaget ska lagändringarna träda i kraft den 1 april 2016.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionerna.

I betänkandet finns fyra reservationer (SD, V, KD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor	5
Propositionen	5
Motionerna	7
Uppdrag till Socialstyrelsen	8
Civilutskottets yttrande	8
Socialutskottets ställningstagande	9
Reservationer	10
1. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, punkt 1 (SD)	10
2. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, punkt 1 (KD)	10
3. Känd donator, punkt 3 (V)	11
4. Assisterad befruktning vid barnmorskemottagningar, punkt 4 (V)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Följdmotionerna	13
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15
<i>Bilaga 3</i>	
Civilutskottets yttrande	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i föräldrabalken,
2. lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:127 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD),

2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 51.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (KD)

2. Rätt till insemination för ensamstående kvinnor

Riksdagen avslår motion

2015/16:412 av Åsa Coenraads (M) yrkande 1.

3. Känd donator

Riksdagen avslår motion

2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 3 (V)

4. Assisterad befruktning vid barnmorskemottagningar

Riksdagen avslår motion

2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 4 (V)

Stockholm den 19 november 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Margareta B Kjellin (M), Catharina Bråkenhielm (S), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlqvist (S), Jan Lindholm (MP), Amir Adan (M), Kristina Nilsson (S), Carina Herrstedt (SD), Barbro Westerholm (FP), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Sofia Fölster (M) och Staffan Danielsson (C).

Redogörelse för ärendet

Riksdagen beslutade 2012 att tillkännage för regeringen vad socialutskottet anfört om att regeringen – efter att ha vidtagit de utredningsåtgärder som krävs – skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att ensamstående kvinnor ges rätt till assisterad befruktning på samma sätt som olikkönade respektive samkönade par redan har enligt gällande lag (bet. 2011/12:SoU26, rskr. 2011/12:180). Därmed biföll riksdagen delvis ett antal motioner om detta (1 res. SD, KD).

I juni 2013 beslutades kommittédirektivet Utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet (dir. 2013:70). Utredningen, som har tagit namnet Utredningen om utökade möjligheter till behandling av ofrivillig barnlöshet (Ju 2013:12), lämnade i maj 2014 delbetänkandet Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (SOU 2014:29). Delbetänkandet har remissbehandlats. Övriga delar av utredningens uppdrag, som bl.a. innefattar frågor om surrogatmoderskap, ska redovisas senast den 15 februari 2016.

I detta betänkande behandlar socialutskottet regeringens proposition 2014/15:127 Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor. Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen. Propositionens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 2.

Utskottet behandlar också tre motioner som har väckts med anledning av propositionen och två motioner från den allmänna motionstiden 2015/16. Motionsförslagen finns i bilaga 1.

Civilutskottet har lämnat ett yttrande som finns i bilaga 3.

Utskottets överväganden

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionerna.
Jämför reservationerna 1 (SD), 2 (KD), 3 (V) och 4 (V).

Propositionen

Ensamstående kvinnor ges möjlighet till assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård

Regeringen konstaterar att det för många människor är en viktig del av livet att bli förälder. Strävan att tillgodose önskan att få barn måste dock alltid ha barnets bästa i fokus. Samhällets normer och värderingar har ändrats över tid, och familjer kan i dag se ut på olika sätt. En ensamstående kvinna kan i dag bli förälder genom adoption, och det har även blivit allt vanligare att kvinnor åker utomlands för assisterad befruktning. Det finns enligt regeringen inte skäl att anta något annat än att ensamstående kvinnor som har fått barn med hjälp av assisterad befruktning generellt sett kan erbjuda barn en god uppväxtmiljö och tillgodose de behov av omsorg och omvårdnad som barnen kan ha. En möjlighet för ensamstående kvinnor att få tillgång till assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård skulle också leda till att barnets rätt att få kunskap om sitt genetiska ursprung stärks.

Regeringen bedömer att det inte längre kan anses motiverat att ha ett generellt hinder mot assisterad befruktning för ensamstående kvinnor. Regeringen föreslår därför att insemination och befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård ska få utföras också när en kvinna är ensamstående, dvs. inte är gift, registrerad partner eller sambo.

Villkoren för behandling

Regeringen föreslår att ensamstående kvinnor ska få tillgång till assisterad befruktning på samma villkor som i dag gäller för par. Det innebär bl.a. att en läkare ska pröva om det med hänsyn till kvinnans medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att en insemination eller befruktning utanför kroppen äger rum. Behandlingen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden. Om en ensamstående kvinna vägras insemination eller befruktning utanför kroppen får hon begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

I dag är det inte tillåtet att vid en befruktning utanför kroppen använda både donerade ägg och donerade spermier. Frågan om huruvida denna ordning bör behållas kommer att behandlas i utredningens slutbetänkande. Det är därför

enligt regeringen inte möjligt att inom ramen för detta lagstiftningsärende överväga om donation av befruktade ägg bör tillåtas vid befruktning utanför kroppen. Regeringen föreslår därför att kvinnans eget ägg används vid befruktning utanför kroppen. Regeringen kommer dock att återkomma i frågan om huruvida donation av befruktade ägg bör tillåtas.

Vid assisterad befruktning är det läkaren som väljer en lämplig spermiegivare. Läkaren ska normalt välja en spermiegivare som inte har någon anknytning till paret. Det finns dock inget förbud mot att läkaren väljer någon som paret har pekat ut och som är villig att medverka. Om det finns önskemål om att använda könsceller från en känd donator måste läkaren bl.a. undersöka de inblandade personernas motiv till det och deras möjligheter att framöver hantera sina inbördes relationer på ett bra sätt. Regeringen delar utredningens bedömning att även ensamstående kvinnor bör ha möjlighet att föreslå att spermier från en känd donator ska användas. Det är dock läkaren som ska avgöra om detta är lämpligt.

Även i övrigt bör samma regler som gäller för par tillämpas vid assisterad befruktning av ensamstående kvinnor. Det innebär bl.a. att en insemination ska ske under överinseende av en läkare med specialistkompetens i gynekologi och obstetrik och endast får utföras vid offentligt finansierade sjukhus, om inte Inspektionen för vård och omsorg ger tillstånd till att den utförs vid någon annan sjukvårdsinrättning. Det innebär vidare att en befruktning utanför kroppen endast får utföras vid universitetssjukhus. I propositionen 2001/02:89 Behandling av ofrivillig barnlöshet framhöll regeringen behovet av att kartlägga eventuella psykologiska och sociala konsekvenser för barn som har kommit till med hjälp av ägg- eller spermiedonation. Det ansågs därför motiverat att ställa särskilda krav på tillgång till kompetens även inom andra medicinska specialiteter än gynekologi och obstetrik, vilket är skälet till att befruktning utanför kroppen med donerade könsceller endast får utföras vid universitetssjukhus (prop. 2001/02:84 s. 50 och 51). Regeringen har för avsikt att i ett annat sammanhang överväga om sådana behandlingar även bör få utföras vid andra sjukhus.

För befruktning utanför kroppen finns det en bestämmelse som anger de krav som ska ställas på den som ska få vara givare av könsceller (7 kap. 2 § lagen [2006:351] om genetisk integritet m.m.). Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det är lämpligt att en motsvarande bestämmelse införs för givare av spermier för insemination. Regeringen föreslår därför att en givare av spermier till insemination ska vara myndig. Vidare ska givaren lämna ett skriftligt samtycke till att spermierna får användas för insemination. Samtycket får återkallas fram till dess att insemination skett.

En rättslig förälder

Syftet med den föreslagna regleringen om assisterad befruktning är att ge ensamstående kvinnor möjlighet att bli förälder. Utgångspunkten bör alltså enligt regeringen vara att en kvinna som genomgår en assisterad befruktning som ensamstående inom svensk hälso- och sjukvård blir barnets enda rättsliga

förälder. Regeringen föreslår därför att faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas om en ensamstående kvinna har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Om det brister i någon av dessa förutsättningar, t.ex. om det med hänsyn till samtliga omständigheter inte är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, ska dock faderskapet eller föräldraskapet fastställas.

Även om syftet med den nuvarande regleringen om assisterad befruktning är att det par som genomgår behandlingen gemensamt ska bli barnets rättsliga föräldrar finns det inget förbud mot att spermiegivaren genom bekräftelse fastställs som barnets far. Detsamma bör enligt regeringen gälla vid assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, och regeringen föreslår därför att det inte ska finnas något förbud mot att fastställa spermiegivaren som barnets far genom en faderskapsbekräftelse.

Vidare bedömer regeringen att det inte bör införas något undantag från faderskapspresumtionen för sådana fall där kvinnan gifter sig med en man under perioden mellan den assisterade befruktningen och barnets födsel.

Socialnämndens utredningsskyldighet

Regeringen föreslår att Socialnämnden ska lägga ned en påbörjad faderskaps- eller föräldraskapsutredning om en ensamstående kvinna har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Detsamma ska gälla för en sådan utredning som påbörjats när en man är far till barnet till följd av faderskapspresumtionen. Socialnämndens beslut att lägga ned eller inte påbörja en utredning ska kunna överklagas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 april 2016. Principen om krav på informerat samtycke är central inom hälso- och sjukvården. Enligt regeringens förslag ska därför spermier som har donerats före ikraftträdandet inte utan samtycke från spermiegivaren få användas vid assisterad befruktning av ensamstående kvinnor.

Motionerna

I motion 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anser att det är självklart att barnets bästa och barnperspektivet, dvs. rätten till två föräldrar, ska väga tyngre än kvinnans önskan om barn. Även i kommittémotion 2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. Barn har enligt motionärerna som utgångspunkt rätt till

sin mamma och sin pappa, och därför menar de att regeringens förslag om assisterad befruktning för ensamstående ska avslås i sin helhet. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om barnets bästa. Eventuella framtida förslag till ändringar av gällande rätt eller praxis bör enligt motionärerna präglas av försiktighetsprincipen och ta sin utgångspunkt i barnets bästa. I kommittémotion 2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 51 föreslås ett tillkännagivande om assisterad befruktning för ensamstående. Motionärerna motsätter sig en utvidgning av lagstiftningen om assisterad befruktning till att även gälla ensamstående.

I motion 2015/16:412 av Åsa Coenraads (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om rätt till insemination för ensamstående kvinnor. Motionären anser att ensamstående kvinnor bör få tillgång till insemination vid svenska sjukhus.

I kommittémotion 2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att ensamstående kvinnor får en uttrycklig rätt att välja en känd donator för assisterad befruktning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att det bör bli tillåtet att utföra assisterad befruktning på barnmorskemottagningar.

Uppdrag till Socialstyrelsen

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att utreda om befruktning utanför kroppen med donerade könsceller ska få utföras vid andra vårdenheter än universitetssjukhus. Socialstyrelsen ska även ta fram ett kunskapsstöd som ger vägledning till hälso- och sjukvården vid assisterad befruktning med donerade könsceller.

Den del av uppdraget som rör vid vilka vårdenheter befruktning utanför kroppen med donerade könsceller ska få utföras ska slutredovisas senast den 1 februari 2016, och den del av uppdraget som rör kunskapsstöd ska slutredovisas senast den 31 december 2016. En delredovisning av uppdraget ska göras senast den 15 mars 2016 (S2015/05931/FS [delvis]).

Civilutskottets yttrande

Socialutskottet beslutade den 29 september 2015 att ge civilutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör civilutskottets beredningsområde. Civilutskottet begränsar sitt yttrande (ytr. 2015/16:CU2y) till frågor om den rättsliga regleringen av föräldraskapet och om motionerna 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) och 2015/16:258 yrkande 1 av Emma Henriksson m.fl. (KD). Civilutskottet föreslår att socialutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrker motionsförslagen. I yttrandet finns en avvikande mening (SD, KD) och tre särskilda yttranden (SD, V, KD).

Socialutskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser socialutskottet att det är angeläget att det finns möjligheter för ofrivilligt barnlösa att få barn och att lagstiftningen som reglerar dessa möjligheter utvecklas i takt med samhället i övrigt. En utgångspunkt vid tidigare överväganden om assisterad befruktning, som har handlat om pars möjlighet till sådan behandling, har varit att det blivande barnet ska ha två rättsliga föräldrar från födseln. Samhällets normer och värderingar om föräldraskap och familj har dock förändrats över tid.

Socialutskottet välkomnar förslagen i propositionen om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor. Socialutskottet anser i likhet med regeringen att ensamstående kvinnor ska ges samma möjlighet till assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård som i dag finns för gifta par, registrerade partner och sambor.

Socialutskottet anser vidare att en ensamstående kvinna som genomgår en assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård ska vara barnets enda rättsliga förälder. Socialutskottet gör alltså ingen annan bedömning än civilutskottet.

Mot denna bakgrund anser socialutskottet att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag och avslå motionerna 2015/16:193 (SD), 2015/16:258 (KD) yrkandena 1 och 2 samt 2015/16:2568 (KD) yrkande 51.

I motion 2015/16:412 (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om rätt till insemination för ensamstående kvinnor. Motionsyrkandet får anses vara åtminstone delvis tillgodosett med förslaget och bör enligt socialutskottet avslås av riksdagen.

Socialutskottet delar regeringens bedömning att även ensamstående kvinnor bör ha en möjlighet att föreslå att spermier från en känd donator ska användas. Det är dock läkaren som ska avgöra om detta är lämpligt. Socialutskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:129 (V) yrkande 1. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Socialutskottet noterar att Socialstyrelsen nyligen fick i uppdrag att utreda om befruktning utanför kroppen med donerade könsceller ska få utföras vid andra vårdenheter än universitetssjukhus. Uppdraget ska redovisas senast den 1 februari 2016. Riksdagen bör enligt socialutskottet inte föregripa resultatet av detta arbete, och därför bör även motion 2015/16:129 (V) yrkande 2 avslås.

Reservationer

1. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, punkt 1 (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) och

2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 1 och

avslår proposition 2014/15:127 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 51.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå propositionen. Det är enligt vår mening självklart att barnets bästa och bamperspektivet, dvs. rätten till två föräldrar, bör vägra tyngre än kvinnans önskan om barn.

Ett barn har rätt till två vårdnadshavare av flera anledningar. Ett av de viktigaste argumenten är den ekonomiska och sociala tryggheten för barnet, en trygghet som i större utsträckning kan garanteras om det finns två vårdnadshavare som kan ta hand om barnet och barnets behov. Vi vill också starkt ifrågasätta om inte det aktuella förslaget strider mot barnkonventionen.

I målkonflikten mellan att ge en ensamstående barnlös kvinna rätt att få ett barn och barnets behov av två vårdnadshavare väljer vi att ställa oss på barnets sida.

2. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor, punkt 1 (KD)

av Emma Henriksson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag

b) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD),
2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2 samt
2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 51 och
avslår proposition 2014/15:127 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör avslå propositionen. Förslaget strider mot barnkonventionen och utgår helt och hållet från ett vuxenperspektiv. Alla barn behöver och har i utgångsläget rätt till både sin mamma och sin pappa. Staten bör enligt min mening inte medverka till familjebildningar där barn från början med automatik berövas rätten att växa upp med sin pappa.

I det aktuella förslaget bortser man från pappans betydelse för barnets utveckling. Det är även svårt att bortse från att barn som tillskapas med bara en förälder är mer utsatta än barn med två föräldrar, inte minst ekonomiskt.

Assisterad befruktning för ensamstående strider mot de principer om barnets rätt till båda sina föräldrar som kommer till uttryck i barnkonventionen, äktenskapslagstiftningen, föräldrabalken och övrig lagstiftning. Jag anser att eventuella framtida förslag till ändringar av gällande rätt eller praxis bör präglas av försiktighetsprincipen och ta sin utgångspunkt i barnets bästa.

Regeringen bör se över dessa frågor.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Känd donator, punkt 3 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det bör införas en laglig rätt att välja en känd donator. Både rättigheter och skyldigheter blir på så sätt tydligt reglerade, och trygghet skapas för alla inblandade parter.

Regeringen bör därför se över frågan om att ge ensamstående kvinnor en uttrycklig rätt att välja en känd donator för assisterad befruktning och bör återkomma till riksdagen med ett förslag.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Assisterad befruktning vid barnmorskemottagningar, punkt 4 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det bör bli tillåtet att utföra assisterad befruktning på barnmorskemottagningar. För de par och ensamstående som inte har problem med infertilitet vore det betydligt enklare att vända sig till en barnmorskemottagning. Vidare minskar belastningen på sjukhusen, och de par och ensamstående kvinnor som söker behandling behöver inte vänta på sin tur i årtal. Mitt förslag innebär en effektivare hantering när det gäller både kostnader och köer.

Regeringen bör därför se över frågan om assisterad befruktning på barnmorskemottagningar.

Vad jag nu anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:127 Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldrabalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.

Följdmotionerna

2015/16:129 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att ensamstående kvinnor får en uttrycklig rätt att välja en känd donator för assisterad befruktning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli tillåtet att utföra assisterad befruktning på barmorskemottagningar och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen avslår proposition 2014/15:127 Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor.

2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

1. Riksdagen avslår proposition 2014/15:127.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnets bästa och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:412 av Åsa Coenraads (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till insemination för ensamstående kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2568 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om assisterad befruktning för ensamstående och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § och 2 kap. 7 och 9 §§ föräldrabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §²

Föreligger inte fall som avses i 1 § eller har rätten meddelat förklaring enligt 2 § första stycket, fastställs faderskapet genom bekräftelse eller dom. I fall som avses i 9 § fastställs i stället föräldraskapet för en kvinna.

Om det inte är fråga om fall som avses i 1 § eller om rätten har meddelat förklaring enligt 2 § första stycket, fastställs faderskapet genom bekräftelse eller dom. I fall som avses i 9 § fastställs i stället föräldraskapet för en kvinna.

Faderskap eller föräldraskap fastställs dock inte om

1. modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.,

2. modern vid behandlingen var en ensamstående kvinna enligt 1 kap. 5 § den lagen, och

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

Andra stycket hindrar inte att spermiegivaren bekräftar faderskapet.

2 kap.

7 §

Socialnämnden får lägga ned en påbörjad utredning om faderskapet, om det

Socialnämnden får lägga ner en påbörjad utredning om faderskapet, om det

¹ Balken omtryckt 1995:974.

² Senaste lydelse 2005:434.

1. visar sig omöjligt att få *erforderliga* upplysningar för bedömning av faderskapsfrågan,

2. framstår som utsiktslöst att försöka få faderskapet fastställt av domstol,

3. har lämnats samtycke av modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt 4 kap. 5 a § till adoption av barnet, eller

4. av särskilda skäl finns anledning att anta att fortsatt utredning eller rättegång skulle vara till men för barnet eller utsätta modern för påfrestningar som innebär fara för hennes psykiska hälsa.

Socialnämndens beslut att lägga *ned* en påbörjad faderskapsutredning får överklagas *hos* länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. visar sig omöjligt att få *de* upplysningar *som behövs* för bedömning av faderskapsfrågan,

2. framstår som utsiktslöst att försöka få faderskapet fastställt av domstol,

3. har lämnats *ett* samtycke av modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt 4 kap. 5 a § till adoption av barnet, eller

4. av särskilda skäl finns anledning att anta att *en* fortsatt utredning eller *en* rättegång skulle vara till men för barnet eller utsätta modern för påfrestningar som innebär fara för hennes psykiska hälsa.

Socialnämnden ska lägga ner en påbörjad faderskapsutredning om faderskapet inte ska fastställas enligt 1 kap. 3 §.

Socialnämndens beslut att lägga *ner* en påbörjad faderskapsutredning får överklagas *till* länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

9 §³

Skall en viss man enligt 1 kap. 1 § anses som far till ett barn som står under någons vårdnad och har *barnet* hemvist i Sverige, *skall* socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen begär det och det är lämpligt, utreda om någon annan man kan vara far till barnet eller om en kvinna *skall* anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 §.

I fråga om utredningen tillämpas 2–6 och 8 §§. Utredningen får läggas *ned*, om det finns skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller om det annars är lämpligt. *Vid utredning av en kvinnas föräldraskap tillämpas dock inte 6 §.*

Om en viss man enligt 1 kap. 1 § *ska* anses som far till ett barn som står under någons vårdnad och *som* har hemvist i Sverige, *ska* socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen begär det och det är lämpligt, utreda om någon annan man kan vara far till barnet eller om en kvinna *ska* anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 §.

I fråga om utredningen tillämpas 2–6 och 8 §§. *Vid utredning av en kvinnas föräldraskap tillämpas dock inte 6 §.* Utredningen får läggas *ner* om det finns skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller om det annars är lämpligt.

³ Senaste lydelse 2005:434.

Utredningen ska läggas ner om faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas enligt 1 kap. 3 §.

Socialnämndens beslut att inte påbörja en utredning enligt denna paragraf eller att lägga *ned* en påbörjad utredning får överklagas *hos* länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Socialnämndens beslut att inte påbörja en utredning enligt denna paragraf eller att lägga *ner* en påbörjad utredning får överklagas *till* länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2016.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.

dels att 1 kap. 5 §, 6 kap. 1 och 3 §§, 7 kap. 3 och 5 §§ och rubriken närmast före 6 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 1 a och 1 b §§, och närmast före 6 kap. 1 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

I denna lag betyder

genetisk undersökning: en undersökning inom hälso- och sjukvården eller medicinsk forskning som syftar till att ge upplysning om en människas arvs massa genom molekyलगenetisk, mikrobiologisk, immunologisk, biokemisk, cytogenetisk eller därmed jämförlig analysmetod eller genom inhämtande av upplysningar om hans eller hennes biologiska släktingar,

genetisk information: information om resultatet av en genetisk undersökning, dock inte till den del informationen endast innefattar upplysning om den undersöktes aktuella hälsotillstånd,

fosterdiagnostik: medicinsk undersökning av en gravid kvinna och det foster hon bär på,

genetisk fosterdiagnostik: genetisk undersökning av foster eller en gravid kvinna för att få information om fostrets sjukdomar, sjukdoms-anlag och missbildningar genom fostervattensprov, moderkaksprov eller blodprov,

preimplantatorisk genetisk diagnostik: genetisk undersökning av ett befruktat ägg innan detta implanteras i en kvinnas livmoder,

generapi: en behandling som innebär att en frisk gen med hjälp av en bärare (vektor) förs in i celler hos en individ som har en genetisk sjukdom,

insemination: att föra in spermier i en kvinna på konstlad väg, samt

somatisk cellkärnöverföring: att cellkärnan i ett ägg ersätts med kärnan från en kroppscell.

somatisk cellkärnöverföring: att cellkärnan i ett ägg ersätts med kärnan från en kroppscell, och

ensamstående kvinna: en kvinna som inte är gift, registrerad partner eller sambo.

6 kap.**Villkor för behandling**

Insemination får utföras endast om kvinnan är gift eller sambo. För inseminationen krävs skriftligt samtycke av maken eller sambon.

Det som i detta kapitel sägs om make gäller också registrerad partner.

Inledande bestämmelse**1 §¹**

I detta kapitel finns bestämmelser om att föra in spermier i en kvinna på konstlad väg (insemination).

Villkor för behandling**1 a §**

En givare av spermier ska vara myndig. Givaren ska lämna ett skriftligt samtycke till att spermier används för insemination. Givaren får återkalla sitt samtycke fram till dess insemination skett.

1 b §

Om kvinnan är gift eller sambo, får insemination utföras endast om maken eller sambon skriftligen har samtyckt till det.

3 §

Vid insemination som avses i 2 § ska läkaren pröva om det med hänsyn till makarnas eller sambornas medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att inseminationen äger rum. Inseminationen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Vägras insemination, får makarna eller samborna begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

Vid en insemination som avses i 2 § ska läkaren pröva om det med hänsyn till makarnas, sambornas eller den ensamstående kvinnans medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att inseminationen äger rum. Inseminationen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Om insemination vägras, får makarna, samborna eller den ensamstående kvinnan begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

7 kap.**3 §**

Ett befruktat ägg får föras in i en kvinnas kropp endast om kvinnan

Om kvinnan är gift eller sambo, får ett befruktat ägg föras in i

¹ Senaste lydelse 2009:262.

är gift eller sambo och maken eller sambon skriftligen samtyckt till detta. Om ägget inte är kvinnans eget, skall ägget ha befruktats av makens eller sambons spermier.

kvinnans kropp endast om maken eller sambon skriftligen har samtyckt till det. Om ägget inte är kvinnans eget, ska ägget ha befruktats av makens eller sambons spermier.

Om behandlingen avser en ensamstående kvinna, ska ägget vara kvinnans eget.

5 §

Om befruktning utanför kroppen *skall* utföras med ett annat ägg än kvinnans eget eller med en spermie från en man som inte är kvinnans make eller sambo, *skall* en läkare pröva om det med hänsyn till makarnas *eller* sambornas medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att det äger rum en befruktning utanför kroppen. *Befruktning* utanför kroppen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Vägras befruktning utanför kroppen, får makarna *eller* samborna begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

Om befruktning utanför kroppen *ska* utföras med ett annat ägg än kvinnans eget eller med en spermie från en man som inte är kvinnans make eller sambo, *ska* en läkare pröva om det med hänsyn till makarnas, sambornas *eller* den ensamstående kvinnans medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att det äger rum en befruktning utanför kroppen. *En befruktning* utanför kroppen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Om en befruktning utanför kroppen *vägras*, får makarna, samborna *eller* den ensamstående kvinnan begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2016.

2. Spermier som har donerats före ikraftträdandet får inte utan skriftligt samtycke från spermiegivaren användas vid en insemination eller en befruktning utanför kroppen av en ensamstående kvinna.

BILAGA 3

Civilutskottets yttrande 2015/16:CU2y

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor

Till socialutskottet

Socialutskottet beslutade den 29 september 2015 att ge civilutskottet tillfälle att senast den 22 oktober 2015 yttra sig över proposition 2014/15:127 Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande till frågor om den rättsliga regleringen av föräldraskapet och motionerna 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) och 2015/16:258 yrkande 1 av Emma Henriksson m.fl. (KD).

Civilutskottet föreslår att socialutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrker motionsförslagen.

I yttrandet finns en avvikande mening och tre särskilda yttranden.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Assisterad befruktning är ett samlingsnamn på olika metoder för att behandla ofrivillig barnlöshet. Inom svensk hälso- och sjukvård kan assisterad befruktning utföras i form av dels insemination, dels befruktning utanför kroppen, s.k. in vitro-fertilisering (IVF) eller provrörsbefruktning. Aktuella bestämmelser finns i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. och förordningen (2006:358) om genetisk integritet m.m. Dessa bestämmelser kompletteras av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av vävnader och celler i hälso- och sjukvården och vid klinisk forskning m.m. (SOSFS 2009:32) och Socialstyrelsens föreskrifter om donation och tillvaratagande av vävnader och celler (SOSFS 2009:30). I sammanhanget kan även nämnas att Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram rekommendationer på området (Rekommendation om enhetlighet i landstingens och regionernas erbjudande av offentligt finansierad assisterad befruktning).

För att en assisterad befruktning ska få utföras krävs i dag att den kvinna som ska genomgå behandlingen är gift, registrerad partner eller sambo och att kvinnans make, maka, partner eller sambo har samtyckt till behandlingen. En insemination får göras med spermier antingen från kvinnans make eller sambo eller från en spermiegivare. Befruktning utanför kroppen får göras antingen med ett donerat ägg och makens eller sambons spermier eller med kvinnans eget ägg och donerade spermier.

Behandlingar får alltså utföras när kvinnan är gift, registrerad partner eller sambo men däremot inte när kvinnan är ensamstående.

Frågan om huruvida även ensamstående kvinnor ska få möjlighet till assisterad befruktning inom svensk hälso- och sjukvård har under en längre tid diskuterats i olika sammanhang. De senaste åren har frågan bl.a. varit föremål för flera riksdagsmotioner. Debatten i riksdagen utmynnade våren 2012 i ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med ett lagförslag som ger ensamstående kvinnor rätt till assisterad befruktning på samma sätt som par redan har enligt gällande rätt (bet. 2011/12:SoU26 och rskr. 2011/12:180).

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att insemination och befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård ska få utföras också när en kvinna är ensamstående, dvs. inte är gift, registrerad partner eller sambo. När det gäller villkoren för behandlingen föreslår regeringen att ensamstående kvinnor ska få tillgång till assisterad befruktning på samma villkor som i dag gäller för par. Det innebär bl.a. att en läkare ska pröva om det med hänsyn till kvinnans

medicinska, psykologiska och sociala förhållanden är lämpligt att en insemination eller befruktning utanför kroppen äger rum. Behandlingen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden. Om en insemination eller befruktning utanför kroppen vägras, får den ensamstående kvinnan begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

Vid befruktning utanför kroppen ska kvinnans eget ägg användas. En givare av spermier till insemination ska vara myndig. Givaren ska lämna ett skriftligt samtycke till att spermier får användas för insemination. Samtycket får återkallas fram till dess att inseminationen utförts.

Vad gäller den rättsliga regleringen av föräldraskapet ska faderskap eller föräldraskap enligt gällande rätt fastställas i alla fall där det inte gäller en faderskapspresumtion (1 kap. 3 § föräldrabalken). Om barnet har kommit till genom samlag, ska den man som modern har haft samlag med fastställas som barnets far. Om barnet i stället har kommit till genom en assisterad befruktning, ska moderns make, maka, registrerade partner eller sambo fastställas som barnets far eller förälder (1 kap. 6, 8 och 9 §§). Socialnämnden har en långtgående skyldighet att försöka utreda faderskapet eller föräldraskapet och se till att det fastställs genom bekräftelse eller dom (2 kap. 1 och 8 a §§).

I propositionen föreslår regeringen att faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas om en ensamstående kvinna har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Det ska dock inte finnas något förbud mot att fastställa spermiegivaren som barnets far genom en faderskapsbekräftelse.

Faderskapspresumtionen gäller också vid assisterad befruktning, vilket innebär att om en kvinna är gift med en man vid barnets födsel kommer mannen att anses som barnets far. I propositionen gör regeringen bedömningen att det inte bör införas något undantag från faderskapspresumtionen för sådana fall där kvinnan gifter sig med en man mellan den assisterade befruktningen och barnets födsel.

Vidare föreslår regeringen att socialnämnden ska lägga ned en påbörjad faderskaps- eller föräldraskapsutredning om en ensamstående kvinna har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

Detsamma ska gälla för en sådan utredning som påbörjats när en man är far till barnet till följd av faderskapspresumtionen.

Socialnämndens beslut att lägga ned eller inte påbörja en utredning ska kunna överklagas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2016.

Motionerna

I motion 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) yrkas att riksdagen ska avslå propositionen. Motionärerna anser att ett barn har rätt till två vårdnadshavare.

Även i motion 2015/16:258 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkas att riksdagen ska avslå propositionen (yrkande 1). Enligt motionärerna ska ett barn som utgångspunkt ha rätt till både sin mamma och sin pappa.

Utskottets ställningstagande

Regeringens proposition om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor innehåller bl.a. förslag om den rättsliga regleringen av faderskapet. I propositionen föreslår regeringen att faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas om en ensamstående kvinna har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen inom svensk hälso- och sjukvård och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Det ska dock inte finnas något förbud mot att fastställa spermiegivaren som barnets far genom en faderskapsbekräftelse.

I likhet med regeringen konstaterar civilutskottet att syftet med den föreslagna regleringen om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor är att ge dem möjligheten att bli förälder. Civilutskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag om att utgångspunkten bör vara att en kvinna som genomgår en assisterad befruktning som ensamstående inom svensk hälso- och sjukvård blir barnets enda rättsliga förälder. Faderskap eller föräldraskap bör därför inte fastställas när en kvinna har genomgått en assisterad befruktning som ensamstående och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Om det brister i någon av dessa förutsättningar, t.ex. om det med hänsyn till samtliga omständigheter inte är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, bör dock faderskapet eller föräldraskapet fastställas. Civilutskottet ställer sig också bakom regeringens förslag om att det inte ska finnas något förbud mot att fastställa spermiegivaren som barnets far genom en faderskapsbekräftelse.

Civilutskottet gör samma bedömning som regeringen att det inte bör införas något undantag från faderskapspresumtionen för sådana fall där kvinnan gifter sig med en man mellan den assisterade befruktningen och barnets födsel.

Sammanfattningsvis anser således civilutskottet att socialutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag i fråga om den rättsliga regleringen av föräldraskapet och avstyrka motionerna 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) och 2015/16:258 yrkande 1 av Emma Henriksson m.fl. (KD).

Stockholm den 22 oktober 2015

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Hillevi Larsson (S), Ewa Thalén Finné (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Carl-Oskar Bohlin (M), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilander (SD), Robert Hannah (FP), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Mats Green (M), Maria Malmer Stenergard (M), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Eva Lindh (S).

Avvikande mening

Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (SD, KD)

Caroline Szyber (KD), Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag i propositionen. Enligt vår mening bör alltså socialutskottet med bifall till motionerna 2015/16:193 av Per Ramhorn och Carina Herrstedt (båda SD) och 2015/16:258 yrkande 1 av Emma Henriksson m.fl. (KD) avstyrka propositionen. I våra partiers särskilda yttranden utvecklar vi närmare skälen för detta.

Särskilda yttranden

1. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (SD)

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Som framgår av den avvikande meningen anser vi att socialutskottet bör avstyrka propositionen. I detta särskilda yttrande redovisar vi närmare skälen för detta.

Vi anser att det finns flera anledningar till att ett nyskapat barn ska ha rätt till två vårdnadshavare. Ett av de viktigaste skälen är den ekonomiska och sociala tryggheten för barnet, en trygghet som i större utsträckning kan garanteras om det finns två vårdnadshavare som kan ta hand om barnet och barnets behov. I nästan alla andra sammanhang som frågan om barnet och dess vårdnadshavare diskuteras så betonas vikten av två vårdnadshavare. Ett exempel är i debatten om föräldraförsäkringen där de partier som är för s.k. pappamånader med eftertryck betonar båda föräldrarnas viktiga roll för barnet och dess uppväxt. Vi menar att regeringens lagförslag innebär att sjukvården bidrar till att det föds barn som saknar två vårdnadshavare redan från livets början.

Vi vill också starkt ifrågasätta om inte förslaget att ge ensamstående kvinnor möjlighet att via assisterad befruktning skaffa barn strider mot barnkonventionen.

I målkonflikten mellan att ge en ensam barnlös kvinna rätten att få ett barn och barnets behov av två vårdnadshavare, väljer vi att ställa oss på barnets sida.

2. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Hittills har det bara varit kvinnor som lever i en parrelation som har haft möjlighet att få tillgång till assisterad befruktning. Vänsterpartiet har länge drivit på för att det ska ske en förändring som möjliggör att även ensamstående kvinnor ska få tillgång till assisterad befruktning. Jag välkomnar därför den aktuella propositionen och ställer mig bakom regeringens förslag.

Jag anser emellertid att regeringens förslag är långt ifrån tillräckliga.

I dag saknas en generell möjlighet att själv välja donator. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som innebär att ensamstående kvinnor får en uttrycklig rätt att välja en känd donator för assisterad befruktning. Jag anser också att det bör bli tillåtet att utföra assisterad befruktning på barnmorskemottagningar. Dessa frågor ligger dock inom socialutskottets beredningsområde och jag vill därför hänvisa till den beredning som kommer att äga rum där.

3. Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor (KD)

Caroline Szyber (KD) anför:

Av den avvikande meningen framgår att jag anser att socialutskottet bör avstyrka förslagen i propositionen. I detta särskilda yttrande redovisar jag skälen för mitt ställningstagande.

Barnet och dess behov av sina föräldrar är utgångspunkten för kristdemokratisk familjepolitik. Alla barn behöver och har i utgångsläget rätt till både sin mamma och sin pappa. Även om inte alla barn har kontakt med både sin mamma och sin pappa anser jag att staten inte ska medverka till familjebildningar där barn från början med automatik berövas rätten att växa upp med sin pappa. I det aktuella lagförslaget bortses från pappans betydelse för barnets utveckling. Pappors betydelse och roll för sina barn lyfts fram alltmer och barnets rätt till båda sina föräldrar har präglat de senaste årens lagstiftning, exempelvis reformeringen av vårdnadsreglerna. Beprövad erfarenhet visar också att frånvaron av en pappa under uppväxten ofta medför negativa effekter för barnen.

Även om man av någon outgrundlig anledning skulle bortse från argumentet att pappor är viktiga i barnens liv, är det svårt att bortse från att ett barn som tillskapas med bara en förälder är mer utsatt. Och det oavsett hur bra den ensamstående är i sitt föräldraskap. Barn som kommer till genom en assisterad befruktning för ensamstående kvinnor har endast en rättslig förälder och en försörjare. Dessa barn blir mer utsatta än barn med två föräldrar, inte minst ekonomiskt.

Att blunda för den extra sårbarhet det innebär att växa upp med en ensamstående förälder är att svika barnen. Vi har ett ansvar att stötta de barn som växer upp i en familj med en förälder. Det är också en fullvärdig familj som ska möta samma respekt och uppbackning som familjer med två närvarande föräldrar. Vi måste dock kunna skilja på att fullt ut acceptera och respektera de familjer som består av en ensamstående förälder med barn och att införa lagstiftning som syftar till att barn ska fråntas rätten till en förälder.

Jag sätter barnets bästa i främsta rummet. Assisterad befruktning för ensamstående strider mot de principer om barnets rätt till båda sina föräldrar som kommer till uttryck i barnkonventionen, i äktenskapslagstiftning, föräldrabalken och övrig lagstiftning.